

INFORMACJA

o posiedzeniu **Komisji Spraw Zagranicznych i Unii Europejskiej**

nr posiedzenia: **7**

data posiedzenia: **7 stycznia 2020 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Ustawa z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw – polityczno-prawne skutki dla Polski w Unii Europejskiej.

Posiedzeniu przewodniczył:

przewodniczący komisji Bogdan Klich.

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Włodzimierz Bernacki, Marcin Bosacki, Jerzy Chróścikowski, Danuta Jazłowiecka, Michał Kamiński, Kazimierz Kleina, Bogdan Klich, Gabriela Morawska-Stanecka, Stanisław Ożóg,

Goście, m.in.:

Ministerstwo Spraw Zagranicznych:

podsekretarz stanu Paweł Jabłoński ze współpracownikami,

rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar,

Sąd Najwyższy:

pierwszy prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf,

Uniwersytet Warszawski:

profesor w Katedrze Prawa Europejskiego w Instytucie Prawa Międzynarodowego na Wydziale Prawa i Administracji Robert Grzeszczak,

przedstawiciele organizacji pozarządowych m.in: Stowarzyszenia Sędziów Themis, Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”, Inicjatywy „Wolne Sądy”, Krajowej Rady Notarialnej, Krajowej Rady Radców Prawnych, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Sędziów Sądów Administracyjnych, Naczelnej Rady Adwokackiej, Stowarzyszenia Prokuratorów „Lex Super Omnia”, Stowarzyszenia Adwokackiego „Defensor Iuris”, Fundacji im. Stefana Batorego, Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska, Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana, Fundacji „Instytut Spraw Publicznych”, Fundacji „Ogólnopolski Strajk Kobiet”, Fundacji „My Obywatele Unii Europejskiej” im. Wojciecha B. Jastrzębowski, Amnesty International Polska, Fundacji ePaństwo, Alliance4Europe, PIE Europe Direct.

Ad 1.

Na wstępie przewodniczący komisji senator Bogdan Klich poinformował, że nowelizacja ustawy budzi wiele niepokojów wśród parlamentarzystów, środowisk prawniczych i obywateli. Według niego ma ona dyscyplinować sędziów, a nie wprowadzać reformę wymiaru sprawiedliwości. Ponadto przyjęcie tej ustawy może grozić zaskarżeniem jej przez Komisję Europejską do Trybunału Sprawiedliwości UE.

Wiceminister spraw zagranicznych Paweł Jabłoński wyraził nadzieję, że Senat podejmie decyzję w sprawie nowelizacji ustaw sądowych całkowicie samodzielnie, bez wpływu czynników zewnętrznych. Odnosząc się do planowanych spotkań marszałka Senatu RP, powiedział, że konsultowanie ustawy na etapie prac legislacyjnych z „czynnikami zewnętrznymi” jest praktyką nietypową i musi budzić niepokój z punktu widzenia suwerenności polskiego parlamentu.

Rzecznik praw obywatelskich Adam Bodnar, odnosząc się do słów ministra, zapewnił, że Senat ma w trakcie procesu legislacyjnego prawo zwracania się o opinię do Komisji Weneckiej. Opowiedział się za odrzuceniem ustawy z 20 grudnia 2019 r., bowiem według niego narusza ona zasadę praworządności. Problem, który dotyczy niezależności sądownictwa krajowego, jest równoznaczny z zachowaniem wartości praworządności wyrażonej w art. 2 TUE. Odmowa jej przestrzegania ma charakter prawnego polexitu. Jego zdaniem, ustawa grozi również pogorszeniem sytuacji przeciętnego obywatela oraz przedsiębiorcy, ponieważ może wykreować chaos prawny. Nowelizacja ustawy wprowadza odpowiedzialność dyscyplinarną sędziów za działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, za działania kwestionujące skuteczność powołania sędziego oraz za działalność publiczną niedającą się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Pierwszy prezes SN Małgorzata Gersdorf zgodziła się ze wszystkimi uwagami RPO. Stwierdziła, że zmiany proponowane w ustawie pozostają w niezgodzie z prawem Unii Europejskiej. Jej zdaniem celem nowelizacji jest obejście skutków wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z listopada 2019 r. Ponadto skutki, do których wywołania dąży ustawodawca, pozostają w sprzeczności z zasadą pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej nad prawem krajowym. W rezultacie doprowadzi to do wszczęcia przez instytucje UE procedury o stwierdzenie uchybienia zobowiązania wynikającego z traktatów, a w dłuższej perspektywie do konieczności opuszczenia UE. Jako podstawowe zastrzeżenia dotyczące omawianej ustawy w kontekście braku zgodności z prawem UE podała: „legalną definicję sędziego”; zakaz kwestionowania, czy osoba jest sędzią, czy nie; zakaz stawiania pytań prejudycjalnych.

Prof. Robert Grzeszczak, odnosząc się do wypowiedzi ministra, stwierdził, że suwerenność powinno się pojmować nie jako niezależność i niezawisłość, lecz jako współpracę w takim zakresie, w jakim państwo suwerenne wyraziło na to zgodę. Według niego ustawa jest rażąco sprzeczna z prawem UE, a także z Konstytucją RP, dokonuje zbyt daleko idącej ingerencji w sferę niezawisłości sędziowskiej, zasadę lojalności, pierwszeństwa i skuteczności prawa UE.

Następnie odbyła się dyskusja, w której uczestniczyli przedstawiciele rządu, senatorowie, posłowie, przedstawiciele organizacji pozarządowych i środowisk prawniczych.